

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

РЕГІОНИ УКРАЇНИ – ПІД УДАРАМИ

ПРАВА ЛЮДИНИ – ПІД ЗАГРОЗОЮ

№4
2025

ВЕЛИКОДНЕ ДИВО: 277 Захисників вдома – на вільній українській землі

19 квітня відбувся 63-й обмін полоненими. Завдяки зусиллям України **246 воїнів повернено в межах обміну полоненими**, ще 31 людину вдалося визволити поза обміном.

Додому повернулися бійці Збройних Сил України, Національної гвардії України, Державної спеціальної служби транспорту та прикордонники, які захищали Маріуполь та інші напрямки на Донеччині, Херсонщину, Запоріжжя, Луганщину.

На місці обміну були присутні працівники Офісу Омбудсмана, щоб зафіксувати у якому стані звільнені повертаються в Україну.

4 552 УКРАЇНЦІВ

повернули з ворожого полону станом на 30 квітня 2025 року

#RussiansATerroristState

“Мамо, я все витримав, я протримався!”
— перші слова повернутого військового додому.

Ми Вас дуже чекаємо

11 ДІТЕЙ З ТОТ УКРАЇНИ ТА РФ ПОВЕРНУЛИСЯ ДОДОМУ

За зверненням громадян до Офісу Омбудсмана та у межах реінтеграційних заходів **9 дітей повернули з ТОТ України, ще двох — з території РФ.** Повернення здійснили в межах реалізації затвердженого плану дій Президента України **Bring Kids Back UA.**

Вік дітей — від 2 до 17 років. Перебуваючи на ТОТ, родини жили під постійним тиском окупаційного режиму через свою проукраїнську позицію, зазнавали переслідувань, залякування та позбавлення базових прав, що створювало серйозні ризики для їхніх дітей.

ЗУСТРІЧ ІЗ РОДИНАМИ ЗНИКЛИХ БЕЗВІСТИ: держава продовжує шукати кожного та кожную

В Офісі Омбудсмана щотижня відбуваються **зустрічі з членами родин зниклих безвісти військовослужбовців**, однією з таких була з родинами військовослужбовців 30-ї ОМБр.

Рідні отримали відповіді на ключові питання: кроки, які держава здійснює для пошуку зниклих безвісти та роботу над процесами обмінів військовополоненими. Їм розповіли про пріоритетність повернення тяжкопоранених, тяжкохворих і тих, хто перебуває у полоні найдовше.

Пошук і повернення наших Захисників і Захисниць — це те, за що держава щоденно бореться.

Юрій Ковбаса

Представник Уповноваженого з прав людини в системі органів сектору безпеки й оборони
kovbasa@ombudsman.gov.ua

ЗАХИСТ ПРАВ ДИТИНИ – ОСНОВА МАЙБУТНЬОГО ДЕРЖАВИ

У Центрі захисту прав дитини відбувся круглий стіл на тему: **“Українські діти в умовах війни: як державі подолати наслідки окупації та депортації?”**. Під час нього презентували звіт Управління Верховного комісара ООН з прав людини **“Вплив збройного конфлікту та окупації на права дітей в Україні”**.

Важливо, що факти порушень прав українських дітей визнаються й документуються на рівні ООН. Це формує юридичне підґрунтя для майбутньої міжнародної відповідальності країни-агресора”, – підкреслив Оmbудсман України Дмитро Лубінець.

Також у Центрі захисту прав дитини відбулася важлива зустріч з **бельгійською делегацією на чолі з Прем'єр-міністром Бельгії Бартом Де Вевером**. Головна тема обговорення – злочини Росії проти українських дітей.

Бельгійська делегація мала змогу поспілкуватися з дітьми, яких вдалося повернути з окупації. Їхні історії – це не просто свідчення. Це – правда про злочини, які росіяни вчиняють щодня.

Оксана Червякова

Представник Уповноваженого
з прав дитини

chervyakova@ombudsman.gov.ua

■ НАВЧАЮЧИ ТИХ, ХТО ПІДТРИМУЄ ОСВІТУ В УМОВАХ ВИКЛИКІВ: вебінари для педагогів, які викладають дітям на ТОТ

Офіс Омбудсмана у взаємодії з Благодійним фондом “Схід-СОС” провів серію **вебінарів для педагогів**, які працюють зі старшокласниками на тимчасово окупованих територіях.

Під час навчань понад 3000 педагогів отримали вичерпну інформацію щодо:

- спрощеної процедури вступу через освітні центри “Крим-Україна” та “Донбас-Україна”;
- оформлення необхідних документів;
- особливостей вступної кампанії;
- чинних програм підтримки для абітурієнтів з ТОТ.

Передача цих знань учням сприятиме збільшенню кількості вступників з тимчасово окупованих територій, що є важливим етапом у забезпеченні рівного доступу до освіти, підтримці молоді та їхньої інтеграції в українське суспільство.

Такі ініціативи не лише розширюють доступ до важливої інформації, але й відкривають перед молоддю нові можливості для особистісного та професійного розвитку, незалежно від місця їхнього проживання”, – зазначив Омбудсман України Дмитро Лубінець.

■ МОНІТОРИНГ ОСВІТНІХ ЦЕНТРІВ: удосконалення можливостей для молоді з ТОТ

Другий рік поспіль **Офіс Омбудсмана здійснює моніторинг діяльності освітніх центрів “Крим-Україна” та “Донбас-Україна”**. Така системна робота дозволяє не лише оцінити рівень доступу до права на освіту для осіб з ТОТ, але й визначити ефективні шляхи для його подальшого розвитку.

У 2025 році Офіс Омбудсмана здійснив 191 моніторинговий візит до освітніх центрів, за підсумками яких надано 589 рекомендацій. Їх виконання спрямоване на покращення умов вступу та навчання осіб з тимчасово окупованих територій.

Виконання цих рекомендацій перебуває на постійному контролі Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини Дмитра Лубінця, адже результати минулорічного моніторингового візиту вже показали свою ефективність: кількість студентів з тимчасово окупованих територій, які вступили через освітні центри, зросла.

Конструктивна співпраця, постійна увага до потреб вступників і цілеспрямовані заходи дають відчутні результати у забезпеченні рівного доступу до освіти для всіх громадян України.

Ольга Алтуніна

Представник Уповноваженого з прав громадян,
постраждалих внаслідок збройної агресії проти України
altuninaom@ombudsman.gov.ua

ЗАХИСТ ПРАВ ГРОМАДЯН НА ЧИСТУ ТА ДОСТУПНУ ВОДУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: основні висновки та рекомендації

Омбудсман України Дмитро Лубінець представив **Спеціальну доповідь щодо стану дотримання прав громадян на чисту та доступну воду в умовах дії правового режиму воєнного стану**.

Документ складається з 4 розділів і ґрунтується на реальних даних — 511 зверненнях громадян до нашої інституції, 9 моніторингових візитах, результатах лабораторних досліджень якості води та всеукраїнському онлайн-опитуванні, у якому взяли участь 13 673 респонденти з усіх регіонів України.

Спецдоповідь охоплює такі ключові напрями: вплив збройної агресії РФ на реалізацію права на питну воду, вплив суб'єктів господарювання на водні ресурси, ефективність державної політики, а також імплементацію міжнародних стандартів у національне законодавство.

39 РОКІВ ПОТОМУ: ВШАНУВАННЯ ГЕРОЇВ ЧОРНОБИЛЯ ТА ВАЖЛИВІСТЬ ПІДТРИМКИ ПОСТРАЖДАЛИХ

У день роковин Чорнобильської катастрофи, Омбудсман України Дмитро Лубінець перебував безпосередньо на місці трагедії.

Уповноважений взяв участь у заході вшанування пам'яті загиблих ліквідаторів та всіх жертв аварії за участі представників влади та міжнародних партнерів, які підтримують Україну.

Також тут відбулося виїзне засідання **Тимчасової спеціальної комісії Верховної Ради України з питань соціального захисту постраждалих від аварії на ЧАЕС.**

Під час свого виступу Уповноважений Верховної Ради України з прав людини Дмитро Лубінець наголосив, що звернення громадян до Офісу Омбудсманів чітко свідчать про наявність системних проблем. Він підкреслив, що ті, хто жертвував власним здоров'ям заради порятунку людства, заслуговують на гідну підтримку з боку держави. Уповноважений закликав зробити цей день поштовхом до подальших конкретних дій.

Влада має розробляти нові закони, спрямовані на захист прав ліквідаторів та їхніх родин, а також забезпечити їм належний соціальний захист і медичне страхування.

Олена Колобродова

Представник Уповноваженого
з соціальних та економічних прав
kolobrodova@ombudsman.gov.ua

МІЖНАРОДНА ДІЯЛЬНІСТЬ ОФІСУ ОМБУДСМАНА: взаємодія задля захисту прав людини

Офіс Омбудсмана активно веде міжнародну діяльність, налагоджує співпрацю з іноземними партнерами, міжнародними організаціями та мережами, бере участь в ініціативах, спрямованих на захист прав людини.

Через обмін досвідом і спільні проєкти Офіс сприяє впровадженню міжнародних стандартів прав людини в національну практику.

Упродовж квітня Уповноважений Верховної Ради України з прав людини Дмитро Лубінець:

- підписав **Меморандум про співпрацю** з міжнародною благодійною організацією **Global Empowerment Mission**;
- провів зустріч з послом Канади — **Наталкою Цмоць** і послом Норвегії **Хелене Санд Андресен**;
- виступив на **Інтерактивному діалозі щодо ситуації в Україні** в межах Ради ООН з прав людини;
- зустрівся з Верховним комісаром ОБСЄ у справах національних меншин **Крістофом Кампом**;
- виступив онлайн на заході у Британському парламенті щодо **кампанії “Return the Children Now”** за повернення українських дітей.

Випуск №4, 2025

■ ДЕРЖАВА КАТАР ■

надійний партнер України у поверненні дітей і підтримці їхніх родин!

Омбудсман України Дмитро Лубінець під час візиту до Катару провів важливу зустріч із **Державним міністром Міністерства закордонних справ Катару Мохаммедом бін Абдулазіз Аль-Хулайфі**. Ключові питання — повернення українських дітей та цивільних осіб з ТОТ і РФ, а також напрями подальшої взаємодії в гуманітарній сфері.

Дмитро Лубінець акцентував, що Катар відіграє ключову та важливу роль як посередник у поверненні українських дітей!

Україна щиро вдячна цій Державі за всебічну гуманітарну підтримку! Це прояв справжнього лідерства, солідарності та людяності”, — наголосив Омбудсман України Дмитро Лубінець.

#RussiansATerroristState

Спільно з Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини у Катарі перебували українські **діти, яких повернули з примусового переміщення та депортації**.

Разом з ними відбулася зустріч із **Державною міністеркою з питань міжнародного співробітництва Міністерства закордонних справ Держави Катар Мар'ям бінт Алі бін Насер Аль Міснед**. Українські родини розповіли міжнародним партнерам свої історії про пережите: окупацію їхніх міст, розлуку та складний шлях до возз'єднання.

Уповноважений акцентував, що це родини 15 дітей, яких повернув Офіс **Омбудсмана України** з ТОТ та РФ за посередництва **Держави Катар** у межах затвердженого плану дій **Bring Kids Back UA**. У поїздці дітей супроводжують законні представники: опікуни або батьки.

Саме завдяки взаємодії з катарською стороною **вдалося організувати програму відпочинку та психологічної реабілітації** для цих дітей та їхніх родин, яка проходить у місті Доха.

ДЕВ'ЯТЕ ЗАСІДАННЯ РОБОЧОЇ ГРУПИ ПУНКТУ 4 ФОРМУЛИ МИРУ: пошук рішень задля повернення наших громадян

У Центрі захисту прав людини в Житомирі відбулося 9-те засідання Робочої групи пункту 4 української Формули миру.

Головна тема зустрічі — **пошук механізмів для повернення наших громадян додому**. Йдеться про всі категорії: депортованих і примусово переміщених дітей, незаконно затриманих цивільних, військовополонених.

Щоб повернути ще більше наших людей — нам терміново потрібна міжнародна підтримка, особливо: чіткий та єдиний тиск на РФ. Також необхідно сприяти притягненню винних до відповідальності за злочини, яких РФ в Україні вчинила понад 165 тисяч!”, — додав Дмитро Лубінець.

Михайло Спасов

Представник Уповноваженого з міжнародного співробітництва та європейської інтеграції
spasov@ombudsman.gov.ua

ЗАХИСТ ПРАВ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН (СПІЛЬНОТ) В УКРАЇНІ: здобутки та виклики на шляху до євроінтеграції

Омбудсман України Дмитро Лубінець презентував стан виконання рекомендацій Спецдоповіді Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо дотримання прав національних меншин (спільнот) та корінних народів в умовах збройної агресії РФ проти України.

У Спецдоповіді були напрацьовані 75 рекомендацій для органів влади у сферах мови, освіти, протидії дискримінації, документування тощо.

*Питання дотримання прав нацменшин (спільнот) і корінних народів перебувають під особливою увагою Єврокомісії і безпосередньо впливають на євроінтеграційний процес України”, – наголосив Уповноважений Верховної Ради України з прав людини **Дмитро Лубінець**.*

#RussiansATerroristState

Олександр Осіпов

Представник Уповноваженого з рівних прав і свобод, прав національних меншин, політичних та релігійних поглядів
osipov@ombudsman.gov.ua

СПІЛЬНА РОБОТА

держави, громадськості та міжнародних партнерів посилює якісні результати у реалізації НПМ

Омбудсман України Дмитро Лубінець презентував перед Комітетом ВР України з питань прав людини, деокупації та реінтеграції ТОТ України, національних меншин і міжнаціональних відносин **Спеціальну доповідь щодо недопущення в Україні катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарань у 2024 році.**

Документ містить 8 розділів і охоплює широкий спектр проблем: від умов утримання у пенітенціарних установах до порушень у діяльності ІТТ, психіатричних лікарень та соціальних закладів.

ПОРУШЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ

у медичних закладах при місцях несвободи

Під час відвідування **НПМ** до місць несвободи, зокрема до медичних частин установ виконання покарань, **фіксуються численні порушення**. Особи, які перебувають під вартою або відбувають покарання, часто не отримують належної медичної допомоги.

Серед найпоширеніших проблем:

- хронічна нестача медичного персоналу;
- порушення під час медичних оглядів;
- відсутність цілодобового нагляду за хворими;
- у деяких випадках – відсутність супроводу до лікаря, навіть, якщо він присутній;
- ситуації, коли тяжкохворих доглядають інші засуджені, без фахової допомоги.

Такі умови не просто порушують право на охорону здоров'я – вони створюють реальну загрозу життю людей. Право людини на медичну допомогу не може бути обмеженим – держава зобов'язана його гарантувати”, – зазначив Дмитро Лубінець.

Віталій Нікулін

Представник Уповноваженого
з прав людини в місцях несвободи
nikulini@ombudsman.gov.ua

ОПУБЛІКОВАНО НАСТАНОВИ Європейської ради захисту даних (EDPB) українською мовою

Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини за підтримки **Німецького товариства міжнародного співробітництва (GIZ)** опублікував українські переклади настанов Європейської ради захисту даних (EDPB).

Ці документи стосуються прав суб'єктів даних, реалізації права на забуття, надання згоди, захисту даних за призначенням і за замовчуванням, обробки персональних даних за допомогою відеопристроїв та повідомлення про порушення безпеки персональних даних. Вони доступні на офіційному сайті Офісу Омбудсмана.

#RussiansATerroristState

ПРЕЗЕНТАЦІЯ ЩОРІЧНОГО ЗВІТУ ЛАБОРАТОРІЇ ЦИФРОВОЇ БЕЗПЕКИ

Працівники Департаменту моніторингу дотримання інформаційних прав взяли участь у презентації щорічного звіту Лабораторії цифрової безпеки **“Цифрові права у фокусі: як Україна виконувала міжнародні зобов'язання у 2024 році”**.

У звіті було представлено стан реалізації основних **інформаційних прав громадян**, зокрема права на доступ до інтернету, свободи висловлювань і права на приватність. Особливу увагу приділено впливу розвитку технологій штучного інтелекту на права людини, а також реалізацію права на вільні вибори в умовах цифрового середовища через призму регулювання політичної реклами.

Учасники обговорили європейські стандарти **захисту персональних даних**, проблеми впровадження етичних стандартів у сфері розробки ШІ, а також перспективи створення єдиного цифрового регулятора в контексті євроінтеграції України.

Юлія Деркаченко

Представник Уповноваженого
з інформаційних прав

derkachenko@ombudsman.gov.ua

ПОНОВИЛИ ПРАВО НА ВИКОНАННЯ СУДОВОГО РІШЕННЯ

У січні 2025 року до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини надійшло **звернення адвоката в інтересах громадянина**, з проханням сприяння поновленню права громадянина на виконання військовою частиною судового рішення, ухваленого на його користь.

Уповноваженим було прийнято рішення щодо відкриття провадження за зверненням, у межах якого направлялись листи до Міністерства оборони України.

Так, **внаслідок вжитих заходів**, від Командування Сухопутних військ Збройних Сил України було отримано інформацію про те, що за результатами проведеної перевірки за вказаною в листах Секретаріату Уповноваженого інформацією, військовою частиною **було виконано судове рішення, ухвалене на користь громадянина**.

ПОНОВИЛИ ПРАВО УВ'ЯЗНЕНОЇ ТА ЗАСУДЖЕНОГО НА МЕДИЧНУ ДОПОМОГУ

До Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини **надійшло звернення ув'язненої**, яка утримується в одній з установ попереднього ув'язнення Тернопільської області, щодо можливого порушення її права на належну медичну допомогу у зв'язку з непроведенням необхідного обстеження та призначення лікування.

З аналогічних питань до Уповноваженого на початку квітня **звернувся засуджений**, який відбуває покарання у виправному закладі Рівненської області.

За результатами ініційованих Уповноваженим перевірок, право заявників на медичну допомогу за сприяння Уповноваженого поновлено.

★ Андрій Овсієнко

Представник Уповноваженого в системі судоустрою з права на справедливе правосуддя та представництва в Конституційному Суді України

ovsienko@ombudsman.gov.ua

ОБСТРІЛИ НЕ ПРИПИНЯЮТЬСЯ: ПІД УДАРОМ — ЦИВІЛЬНІ

2 квітня Росія атакувала Кривий Ріг — 4 людини загинули, 14 — поранені, серед них є діти.

Харківщина, Сумщина, Дніпропетровщина, Донеччина, Запоріжчина, Київщина, Чернігівщина, Херсонщина. **Україна перебуває під щоденними ударами з боку РФ**, через які гинуть мирні жителі, руйнуються домівки та пошкоджується цивільна інфраструктура.

У ніч на **6 квітня** Росія завдала масованого удару по мирних містах. Постраждали Київщина, Сумщина, Харківщина, Хмельниччина, Черкащина й Миколаївщина. Внаслідок атаки пошкоджено об'єкти цивільної інфраструктури, житлові будинки, багатоповерхівку, є поранені та загиблій.

13 квітня. Суми. У велике релігійне свято для українців — Вербну неділю, Росія завдала чергового ракетного удару по мирному місту. **Загинули 35 людей. Серед них двоє дітей.** Також в епіцентр удару потрапило і приміщення регіонального **Центру захисту прав людини.**

18 квітня у скорботний день Страсної п'ятниці Росія вчинила воєнні злочини, атакувавши мирні українські міста.

У Сумах росіяни **вдарили дронами по кондитерському цеху**, де випікали паски. Як наслідок, **загинув чоловік**, який приїхав за продукцією, та постраждала жінка.

Харків зазнав масштабної атаки балістичними ракетами: пошкоджені багатоквартирні будинки та цивільне підприємство. **Один чоловік загинув у власній квартирі, понад 60 людей отримали поранення, серед них — п'ятеро дітей.**

23 квітня у Марганці Дніпропетровської області ворог вдарив по автобусу з працівниками підприємства. Загинуло 9 людей, 30 поранених.

Ніч 24 квітня виявилася смертоносною для України: масовані удари по низці областей. Найбільше постраждала столиця. Екстрені служби працювали на 13 локаціях. **13 загиблих і понад 80 поранених у Києві.**

#RussiansATerroristState

25 квітня Росія вдарила по багатоповерхівці в Павлограді Дніпропетровської області. Внаслідок удару **загинули троє людей, серед них — дитина, також були поранені.**

ЛЮДИ – ЦЕ НАЙЦІННІШЕ!

Росія масштабно порушує права людини в Україні!

4 552

осіб, звільнених
з російського
полону

з них
→

174

цивільні

≈ 63 000

осіб, зниклих безвісти
за особливих обставин

*Дані з Реєстру осіб, зниклих безвісти за особливих обставин

13 134

вбитих
мирних жителів

31 867

поранених
мирних жителів

*За інформацією Моніторингової місії ООН
з прав людини в Україні

624

загиблих дітей

1 930

поранених дітей

2 222

зниклих дітей

*За даними інформаційної платформи «Діти Війни»

1 293

дітей Україна повернула
(в тому числі з ТОТ)

**4.6
млн**

осіб
стали ВПО

**6.5
млн**

осіб отримали
прихисток за кордоном

Випуск №4, 2025

ОБСТРИЛИ ЦИВІЛЬНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ

РФ руйнує житлові будинки, заклади освіти та медицини

3 798

зруйнованих
і пошкоджених
закладів освіти

з них
→

1 313

зруйнованих
і пошкоджених
дитсадків

*За даними сайту saveschools.in.ua

1 984

зруйнованих
і пошкоджених
об'єктів закладів
охорони здоров'я

з них
→

428

лікарні

352

амбулаторії

645

зруйнованих
релігійних
споруд

2 205

зруйнованих
об'єктів
культури

≈ 250 000

зруйнованих або
пошкоджених будинків

≈ 139 тисяч кв. км

території України вважаються
потенційно замінованими

*Дані станом на кінець
квітня 2025 року

Омбудсман України Ombudsman of Ukraine

2025 рік має стати роком справедливості для України і всього вільного світу, роком притягнення Російської Федерації до відповідальності за війнні злочини. Ми ретельно документуємо кожне порушення, аби винні були покарані.

Мир для України має бути справедливим.

#StandWithUkraine

Дмитро ЛУБІНЕЦЬ

**Уповноважений Верховної Ради України
з прав людини**

✉ lubinets@ombudsman.gov.ua

Гаряча лінія Уповноваженого Верховної Ради
України з прав людини: **0 800 50 17 20**
електронна пошта: **hotline@ombudsman.gov.ua**

